

SUNNHORDLAND TINGRETT

DOM

Avsagt: 21.02.2012 i Sunnhordland tingrett,
Saksnr.: 11-175209TVI-SUHO
Dommer: Dommerfullmektig med særskilt fullmakt Ronny Sødahl Furunes
Saken gjelder: Oppreisningserstatning

Bladet Sunnhordland AS

Advokat Vibeke Rebekka Lærum
Sundnes

mot

DOM

Saken gjelder oppreisningserstatning på kroner 100.000. Saken behandles som småkravsprosess, se tvisteloven kapittel 10. Partene har samtykket i dette. Saken ble gjennomført som muntlig sluttbehandling i rettsmøte, jfr. tvisteloven § 10-3.

Fremstilling av saken

Saken gjelder at saksøker Sunnhordland Blad tirsdag 11. januar 2011 trykket en artikkel som omhandlet en straffesak hvor saksøkte [REDACTED] var tiltalt. På bakgrunn av denne artikkelen klaget [REDACTED] Bladet Sunnhordland inn for PFU og hun klaget avisen inn for Stord forliksråd hvor hun krevde kroner 100.000 i oppreisning for krenkelse av privatlivets fred etter skadeserstatningsloven § 3-6. Stord forliksråd gav [REDACTED] medhold i klagen og dømte den 21. september 2011 Bladet Sunnhordland til å betale kroner 100.000 til [REDACTED] i oppreisning. Bladet Sunnhordland har etter dette saksøkt [REDACTED] og lagt ned påstand om at dommen i forliksrådet oppheves.

Saksøkerens påstandsgrunnlag

Saksøker Bladet Sunnhordland anfører prinsipalt at avisartikkelen og karikaturtegningen ikke innebærer en krenkelse av privatlivets fred etter skadeserstatningsloven § 3-6 og viser til at en offentlig hovedforhandling ikke tilhører den private sfære og at avisens omtale derfor ikke er egnet til å krenke saksøktes privatliv.

Subsidiært anføres det at avisens trykking av artikkelen ikke er rettsstridig eller utilbørlig. Saksøker viser til at artikkelen bygger på en offentlig tilgjengelig dom av allmenn interesse og at saksøker som avis har et referatprivilegium. Saksøker viser til at dommen ikke er unntatt offentlighet i henhold til domstoloven. Artikkel er i følge saksøker et referat fra et rettsmøte og er således en ytring som både er vernet av Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10.

Saksøker viser videre til at artikkelen om straffesaken og den underliggende nabostriden har skjedd innenfor ytringsfrihetens rammer. Artikkelen dreide seg om formidling av en sak om dyrehold og nabotvister, noe som er tema som angår mange i det norske samfunn. Hensynet til saksøktes personvern må da vike for hensynet til ytringsfriheten.

Saksøker anfører at den heller ikke kan bebreides for artikkelens format, da formatet står i forhold til artikkelens innhold og de vide grenser som gjelder for bruk av karikatur. Det anføres også fra saksøker at en avis har kort levetid, da avisen fort blir kastet og dens innhold glemt. Dette tilsier, i følge saksøker, at det skal mye til før omtale av rettssaken blir rettsstridig.

Videre anføres det fra saksøker at der er utvist aktsomt journalistisk håndverk, innenfor grensene for ytringsfriheten, da graden av identifikasjon av saksøkte var liten. Saksøker

hevder at de gikk lenger i anonymisering enn det som er vanlig etter interne retningslinjer, nettopp for å hindre identifisering av saksøkte. Saksøker unnlot å opplyse om kommunenavn og politidistrikt for å verne saksøkte og hennes familie. Saksøker hevder å på denne måten ha foretatt en avveining mellom hensynet til personvern for saksøkte og hensynet til allmenhetens behov og informasjon.

Atter subsidiært anfører saksøker at det ikke er grunnlag for oppreisningserstatning selv om artikkelen er utilbørlig eller rettsstridig, da hensynet til ytringsfrihet tilsier at media gis romslighet i sine vurderinger og at ikke ethvert feilskjær blir utslagsgivende.

Atter atter subsidiært anføres det av saksøker at oppreisningsbeløpet fastsatt av forlikrådet er satt for høyt, sett hen til artikkelens innhold og at saksøker tok hensyn til saksøkte ved å unnta opplysninger om kommune og politidistrikt. Erstatningsbeløpet er også, ifølge saksøker, for høyt i forhold til det generelle erstatningsnivået i norsk rett.

Saksøkerens påstand

1. Forliksrådets dom oppheves
2. Saksøkte dømmes til å betale sakens omkostninger i anledning saken, med forfall 14 dager etter dommens forkynnelse, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.

Saksøktes påstandsgrunnlag

Saksøkte anfører at artikkelen har krenket hennes privatliv etter skadeserstatningsloven § 3-6. Saksøkte anfører at artikkelen krenket privatlivets fred ved å gi så mange opplysninger at hun har blitt identifisert, og at avisen har slått opp oppslaget så stort og øyenfallende at det var lett å se. Oppslaget fremstilte og skrev om henne og hennes familie på en krenkende måte. Artikkelen har krenket saksøktes privatliv og innholdet i denne saken tilsier at hensynet til privatlivets fred burde gått foran hensynet til ytringsfriheten i denne saken.

For det første anfører saksøkte at sakens størrelse og utforming krenker hennes privatliv. Størrelsen og utformingen står ikke i forhold til sakens faktiske interesse for allmenheten, og saken har blitt gjort uforholdsmessig stor og i øyenfallende, særlig med tanke på karikaturen. Saksøkte anfører at sakens kjerne dreier seg om en "fillesak" som således har blitt blåst opp utover alle proporsjoner.

For det andre anfører saksøkte at artikkelens innhold og form krenker hennes privatliv. Hun underbygger dette med at artikkelen ikke er saklig og objektivt skrevet. Saksøkte anfører at artikkelen er satirisk og latterliggjørende; hvor saksøkte blir fremstilt som en som har truet sine elever, brukt et overgrep på hennes datter til egen vinning, og at hun fremstilles som et uhyre av en hundeeier. Saksøkte mener hun er blitt gjort til objekt i en spennende "story".

Saksøkte anfører for det fjerde at artikkelen, ved å omtale overgrepet mot datteren, har omtalt svært private forhold, som berører en uskyldig tredjepart, men som hun som mor til tredjeparten også blir berørt av.

Saksøker anfører for det femte at det har det blitt gitt så mange opplysninger at hun har blitt identifisert av familie, venner, bekjente, kollegaer og elever på [REDACTED] og andre steder. Hun anfører at det ikke har vært noe problem for folk å gjenkjenne henne som den [REDACTED] slik hun er omtalt i artikkelen.

Saksøkte har vist til uttalelsen fra Pressens faglige utvalg (PFU) som har behandlet hennes klage av den aktuelle artikkelen. Hun viser til at PFU har vist henne forståelse for at artikkelen oppfattes som urettvis, og hun viser til at utvalget poengterer at avisen må veie denne belastningen opp imot hvor viktig denne saken egentlig er for allmenheten. PFU poengterer også at det er viktig med en saklig fremstilling og at en skal vise omtanke i form og presentasjon.

Saksøkte har også vist til at artikkelen har fått store konsekvenser for henne. Hun har mistet kontakten med datteren og hennes barn, og hun har vært sykemeldt på grunn av angst, depresjoner og søvnproblemer.

Saksøktes påstand

1. Forliksrådets dom stadfestes
2. Saksøkte dømmes til å betale sakens omkostninger i anledning saken, med forfall 14 dager etter dommens forkynnelse, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.

Rettens vurdering

Saken gjelder overprøving av Stord forliksråds dom i saken mellom [REDACTED] og Bladet Sunnhordland. I forliksrådet ble Bladet Sunnhordland ble dømt til å betale [REDACTED] kroner 100.000 i oppreisning for krenking av privatlivets fred.

Sakens rettslige spørsmål er om Bladet Sunnhordlands artikkel av 11. januar 2011 "*krenket privatlivets fred*" for [REDACTED]

Med "artikkelen" legger retten til grunn – der ikke annet fremgår – både overskrift, ingress, brødtekst og karikaturtegning.

Høyesterett har i løpet av de seneste år behandlet rettsspørsmålene rundt krenkelse av privatlivets fred i dommene i Rt-2007-687 (Big Brother-dommen), Rt-2008-489 (Platadommen), Rt-2008-1089 (Kjendisbryllup-dommen) og Rt-2010-258

(lokalhistoriebokdommen). Som det fremgår av disse dommene må forholdet vurderes etter skadeerstatningsloven § 3-6, som må ses i sammenheng med straffeloven § 390.

Skadeerstatningsloven § 3-6 første ledd lyder:

“Den som har krenket en annens ære eller privatlivets fred, skal, såfremt han har vist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke økonomisk art som retten finner rimelig”

Straffeloven § 390 lyder:

“Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som krenker privatlivets fred ved å gi offentlig meddelelse om personlige eller huslige forhold”.

Retten vil først ta stilling til om opplysningene som fremkommer i artikkelen som Sunnhordland Blad trykket 11. januar 2011 kan sies å tilhøre privatlivet.

Det er ikke omstridt at alle opplysninger som fremkommer i artikkelen er hentet fra dommen avsagt av Sunnhordland tingrett 21. desember 2010. Dommen ble avsagt uten begrensinger i adgangen til offentliggjøring.

Spørsmålet blir da om opplysninger som fremkommer i en offentlig tilgjengelig dom kan anses private. En straffeprosess er både på etterforskningsstadiet, rettsforhandlingsstadiet og domsstadiet en offentlig prosess. Offentlighetsprinsippet i rettspleien hensyntar at både mediene og befolkningen generelt skal kunne følge med og “overvåke” rettsprosessene, og befolkningen skal kunne sette seg inn i rettsstilstanden og innrette sin adferd etter dette.

I strafferettspleien foreligger hensynet til straffenes allmennpreventive virkning implisitt ved avsigselse av dommer. Og for at dommer skal få en allmennpreventiv funksjon forutsetter dette at rettsavgjørelser blir kommunisert. I så hensende spiller mediene en uvurderlig rolle.

Om identifiseringsspørsmålet, men som retten også finner relevant for spørsmålet om referater fra rettsprosesser, referer Høyesterett i Rt-2008-489 til NOU 1999:27

“Ytringsfrihed bør finde Sted” side 127:

« det (kan) synes som om personvern hensyn får litt for stor plass når det ønskes holdt hemmelig for allmennheten hvem som pågripes, siktes og tiltales. Slike straffeprosessuelle skritt er offentlige handlinger - ofte initiert av allmenne hensyn - og et uttrykk for samfunnets organiserte forfølgelse av kriminalitet. Det tilhører ikke privatlivets fred at en straffesak er innledet mot noen. Allmennhetens krav på mest mulig korrekt informasjon - også om hvem dette konkret gjelder - er derfor åpenbar, både fordi kriminaliteten angår oss alle og fordi offentlighet er nødvendig om allmennheten skal kunne utøve sin kontrollfunksjon. »

(...)

« Vår presisering av at straffeforfølgning foregår i det offentlige rom og er offentlige handlinger kan oppfattes som et brutalt standpunkt overfor de personene dette gjelder. Det brutale ligger imidlertid i første rekke i at straffeforfølgning finner sted - ikke i at dette utløser legitim allmenn interesse. I ettertid har riktig nok flere personer, som under stor offentlig oppmerksomhet har vært siktet for straffbare handlinger, sagt at den offentlige oppmerksomheten, slik denne kom til uttrykk gjennom pressens artikler, var en større personlig belastning enn handlingene foretatt av påtalemakten, domstolene og fengselsvesenet. Man må likevel ha klart for seg at allmennhetens interesse er en refleks av den offentlige straffeforfølgningen - og ikke omvendt. »

Retten vurderer det etter dette til at artikkelen Sunnhordland Blad publiserte ikke omhandlet private opplysninger, da opplysningene utelukkende var hentet fra en dom uten begrensinger i adgangen til offentliggjøring.

Høyesterett skriver om referater fra rettsprosess i Rt-1952-1259:

“Når det som i nærværende tilfelle dreier seg om en riktig gjengivelse av opplysninger meddelt under hovedforhandling for åpne dører, og uten at det er nedlagt forbud mot offentlig referat, må det - mener jeg - foreligge særlige omstendigheter for at gjengivelsen skal kunne rammes av straffelovens § 390, f. eks. at den er skjedd i sjikanøs hensikt eller på en tendensiøs eller særlig sårende måte. Men jeg kan etter det som byretten har fastslått i faktisk henseende, ikke finne at det i dette tilfelle er slike særlige omstendigheter til stede”

Altså kan det argumenteres for at det foreligger noen krav til rettsreferater: de må ikke være gjenstand for særlige omstendigheter som at referatet er skrevet i sjikanøs hensikt, eller er skrevet på en tendensiøs eller sårende måte. Og opplysningene må gis i en nøytral form. Retten vil imidlertid bemerke at Høyesteretts dom fra 1952 ikke bør tolkes for strengt da det legges til grunn at det siden femtitallet har vært en rettslig utvikling i yringsfrihetens favør på bekostning av privatlivet. Retten viser i denne anledning til Høyesterettsdommene som er nevnt innledningsvis.

Retten vil da vurdere om det forelå særlige omstendigheter rundt Bladet Sunnhordlands artikkel, slik som at artikkelen er skrevet “i sjikanøs hensikt eller på en tendensiøs eller særlig sårende måte”. Retten viser til hva Høyesterett uttaler i Rt-2003-233 (JJ Holsts minnefond-saken), som gjaldt ærekrenkelse:

“...Det fremgår imidlertid av EMDs praksis at også en aggressiv og polemisk tone i reportasjene er vernet av yringsfriheten. Og også visse overdrivelser og feilskjær godtas. Det gjelder en grense for hva som her aksepteres...”

Retten legger til grunn at opplysningene som kom frem i Bladet Sunnhordlands artikkel 11. januar 2011 var sårende for [redacted] og hun har anført at hun opplevde artikkelen slik den fortonte seg som satirisk, latterliggjørende og nedverdiggende, og hun viser til uttalelsen fra Pressens faglige utvalg (PFU).

Retten vil bemerke at retten og PFUs vurderinger foretas dels på ulike grunnlag og dels etter ulike standarder. Retten skal vurdere spørsmål om privatlivets fred etter de alminnelige rettskildene, mens PFU vurderer disse spørsmål - etter det retten forstår - blant annet etter pressens eget etiske grunnlag – vær varsom-plakaten. PFU vurderer ikke hva som er lovlig, men hva som er presseetisk forsvarlig. I så måte vil PFUs vurderinger kunne være et moment i rettens vurdering, men vurderingen er i sin karakter en annen.

Ved spørsmålet om artikkelens form legger retten i medhold av Rt-2004-1684, premiss 31, en objektiv vurdering til grunn. Det vil si hvordan en alminnelig avisleser vil oppfatte artikkelen. Retten er av den oppfatning at avisen stilmessig har spisset referatet ved valg av overskrift, ingress og karikaturtegning. Dette finner retten å være innenfor alminnelig journalistisk praksis. Når det gjelder øvrig innhold har avisen benyttet noen fortellergrep for å gjøre referatet mer levende og lesverdig. Retten kan ikke se at avisen har gjort noe galt ved å velge et format og en form på artikkelen som gjør artikkelen interessant for leserne. Her gjelder det nok en grense for hva som er akseptabelt, men i dette tilfellet er retten av den oppfatning at avisen er vel innenfor. Retten vurderer dermed ikke at artikkelens format er rettsstridig.

Ettersom retten har kommet til at opplysningene som er omtalt i artikkelen er offentlige – altså ikke private - ser retten ingen grunn til å gå inn på videre vurderinger om krenkelse, rettsstrid eller identifisering.

Retten gir dermed saksøker Bladet Sunnhordaland AS medhold og forliksrådets dom oppheves.

Saksomkostninger

Retten vil så vurdere spørsmålet om saksomkostninger. Saksomkostninger er påstått, og etter tvisteloven § 20-2 skal saksøktets saksomkostninger dekkes fullt ut. Ingen av unntakene i tredje ledd anses oppfylt. Det er levert inn saksomkostningsoppgave fra vinnende part der kravet er kr 25.455. Kravet er basert på utgifter til prosessfullmektigens flybilletter, rettsgebyr og retts hjelpkostnader tilsvarende 20% av tvistesummen. Imidlertid fremgår det av tvisteloven § 10-5 at reisekostnader dekkes kun for parten selv. Retts hjelp kan kun kreves dekket for inntil 20% av sakens tvistesum – i denne saken kr 20.000 – hvilket må inkludere prosessfullmektigens eventuelle reisekostnader. Det fremgår av rettsgebyrloven § 8, åttende og niende ledd at saker som behandles etter reglene om småkravsprosess og som først har vært til behandling i forliksrådet skal betalingen reduseres med én gang rettsgebyret, som da settes til kr 2.150. Vinnende parts saksomkostninger samlet reduseres derfor til kr 22.150.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist grunnet stort sakstifang i domstolen.

DOMSSLUTNING

1. Forlikrådets dom oppheves
2. Saksøkte dømmes til å betale sakens omkostninger, kroner 22.150 –
tjue tusen etthundre og femti, i anledning saken, med forfall 14 dager etter
dommens forkynnelse, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til
betaling.

Retten hevet

Ronny Sødahl Furunes

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegjensstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegjensstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.